

Samhällsnämnden

§ 113

Dnr 2025-000127 1.1.6.4

Yttrande på Landsbygds- och infrastrukturdepartementets remiss av betänkande "En ny kontrollorganisation i livsmedelskedjan"

Samhällsnämndens beslut

Samhällsnämnden beslutar

att anta yttrandet som sitt eget, och

att skicka yttrandet över inkommen remiss till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet.

Bakgrund

Bakgrund

Regeringen har tagit emot betänkandet *En ny kontrollorganisation i livsmedelskedjan – för ökad effektivitet, likvärdighet och konkurrenskraft* (SOU 2025:64). Utredningen konstaterar att dagens kontrollsystem inom livsmedelskedjan, där omkring 270 olika myndigheter utför kontroll, är splittrat och skapar variationer i hur regler tillämpas. Detta leder till bristande likvärdighet, ineffektivitet och en administrativ börda för företagen.

Utredningens förslag innebär kortfattat att:

- skapa en mer centraliserad och samordnad kontrollorganisation för livsmedel, foder och animaliska biprodukter, där Livsmedelsverket ansvarar för livsmedelskontroll och Jordbruksverket för foder och animaliska
- stärka samverkan och samarbetet mellan Livsmedelsverket, Jordbruksverket och länsstyrelserna,
- öka finansieringen via skattemedel och samtidigt införa avgiftslättnader för mikroföretag med diversifierad verksamhet
- förstärka rådgivning och stöd till företagen, bland annat genom riktad hjälp till mikroföretag och nyetablerade verksamheter,
- förbättra dialogen mellan myndigheter och bransch, och införa gemensamma administrativa funktioner.

Målet är en mer effektiv, likvärdig och konkurrenskraftig kontrollorganisation, som förenklar för företagen och stärker försörjningstryggheten.

Samhällsnämnden

För kommunerna innebär förslaget förenklat att kontrollansvaret för livsmedel och dricksvatten centraliseras och flyttar till Livsmedelsverket och för animaliska biprodukter till Jordbruksverket, med start år 2028.

Den 5 juni 2025 remitterade Landsbygds- och infrastrukturdepartementet Härnösands kommun betänkandet för svar senast den 6 oktober 2025.

Yttrande

Samhällsnämnden avstyrker det remitterade upplägget i SOU 2025:64. då det riskerar att leda till fler kontaktytor och högre kostnader för små företag, särskilt i mindre kommuner. Våra huvudsakliga synpunkter, koncentrerat till förstatligandet av livsmedelskontrollen, är:

- *Fler kontakter istället för färre*

I mindre kommuner, där livsmedelssektorn till stor del består av små företag, kan förslaget innebära fler myndighetskontakter snarare än färre och uteblivna samordningsvinster vid exempelvis nyetablering.

Många kommuner har arbetssätt och etablerade kontaktytor för att underlätta för företag och enkelt kunna samordna frågor som bygglov, alkohol, tobak, miljö och hälsa. Den helhetssynen upplevs som positivt och brukar efterfrågas av företagen.

- *Högre kostnader*

Livsmedelsverkets timavgift ligger idag betydligt högre än hos kommunerna – upp emot 800 kr beroende på kommun. För små företag med begränsade resurser, kan detta innebära väsentligt ökade kostnader.

Med fler kontor och längre avstånd kan det dessutom antas att Livsmedelsverkets timavgift kan komma att ännu högre i framtiden med det nya kontrollansvaret.

- *Glesbygdens utmaningar*

I glesbygd och Norrlands inland råder särskilda förutsättningar som bedöms kunna förvärras med förslaget.

Kontrollbesök kan innebära resor på flera timmar i vardera riktningen. Många kommuner hanterar dessa utmaningar genom att samordna t.ex. livsmedelskontroll med annan tillsyn på samma plats, vilket ger effektivitet och minskar belastningen på företagen. En statlig modell riskerar att bryta denna samordning samt att det kan vara svårare att genomföra t.ex. akuta ärenden i tillräckligt snabbt.

- *Kännedom om lokala förhållanden*

En av de största fördelarna med kommunal livsmedelskontroll är att handläggarna finns på plats i kommunen och därmed har en djup kunskap om de lokala förutsättningarna.

Samhällsnämnden

Kommunerna har därför lättare att se hela bilden – med ansvar även för miljö och hälsa, bygglov samt alkohol och tobak. Det gör att livsmedelskontrollen kan sättas i ett sammanhang och en naturlig ”samverkans- och upptäcktsfunktion” uppstår där en mer heltäckande tillsyn och kontroll kan uppstå vilket gynnar både företag och konsumenter. En regional organisation riskerar istället att fragmentisera bilden och missa den lokala helheten.

Vi delar analysen att den kommunala kontrollen i grunden fungerar väl och bidrar med lokal kunskap, helhetsperspektiv och effektiv samordning av tillsynsinsatser. Det är därför beklagligt att betänkandet bortser från dessa styrkor och vill ersätta det befintliga systemet med en ny, statlig modell.

En sådan omställning bedöms vara inte bara kostsam – med betydande ökade utgifter och omställningskostnader – utan även ineffektiv och riskabel, särskilt för små företag i glesbygdsområden. Reformen riskerar att innebära fler myndighetskontakter, högre administration och ökade kostnader, snarare än den förenkling och ökad likvärdighet som avses i betänkandet.

Vi instämmer dock i att nuvarande kontrollorganisation behöver reformeras, men anser att målen om ökad likvärdighet, effektivitet och förenkling istället kan uppnås exempelvis genom:

- ökad samordning mellan befintliga kontrollmyndigheter samt förstärkt lokal närvaro från statliga myndigheter där särskilda behov finns
- tydligare nationella riktlinjer och bättre samordning för ökad likvärdighet för en enhetlig och rättssäker kontroll, exempelvis via livsteck.net, kontrollwiki och det uppskattade deltagandet på länsträffar samt
- utveckling av rådgivning och informationsstöd centralt genom exempelvis webbinformation, gemensamma digitala tjänster och AI-lösningar.

Beslutsunderlag

Samhällsförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-09-08

Remiss av Betänkande En översyn av kontrollorganisation och finansieringen av kontroll i livsmedelskedjan för att förenkla för företag (SOU 2025:64)